

TENGEREK ÖSE, SARJA

Úgy olvad szét számban a só, mint szivemben e félsziget csendje. Hallgatom még, s látom, hogy bólint árnyasan a toronykeresztre.

Bódít ez a csönd, a platánok, a pálmák végtelen nyugalma. Hét tenger zúg bennem és átfog: a tengerek őse vagyok, sarja.

Fogaim közt halak siklanak, fülemben kagylók lelke remeg, újajaim közt bukkik le a nap, és fejem fölött vet fekhelyet.

Orromat sós szelek tágitják, mellemem tengeri csillagok békéjét vigyázzák a sziklák, s fenyővel gyantává olvadok.

Széthordott a tegnapi bőra, fölvitt a tájék, a tenger. Bennük dobogok már csak azóta műlhatatlan, örök szerelemmel.

NÉZD EL

Vendég vagyok csak napjaid csendjében, riadt magányban váratlan vendég. Nem kergetnek vérző, krisztusi gondok: az őszi szelek mind kisépérték már a szívemből, s amit teszek, mondok, egyszerű, mint a mindennapi bánat.

Ne neheztelj, hogy mosolyoddá válni gyáva voltam és ügyetlen. Lobog a tűz is, ha szítod, de ha nem dobsz fát rá, rőzsét, kihuny. A gondolatok is megszöknek, ha vissza már nem hozzák lélekbe látó, nyugodalmas esték.

Jeges ujjammal megérintettem az elmúlás dermedt homlokát. Nézd el, hogy nem tudtam a lépted lenni. Meg se érdemel, ki nem éri be kevéssel, és hagyja, hogy az önézet rád vesse a feledés éjfékete talárlját...

A TÚRÉS LEVELÉN

Mekkora csönd! Akkora, mint magam. Mert elfekszik bennem, határtalan.

Ingó lényem ki kutatja, kinek fájak? Tán csak a komor ór: szíved.

Hallgatom, hogy perceg, dobog. Lengel a túrés levelén, mint szerelmed

köztünk. Hova esem, hova esel? Tapogatna, szeretne a kezem.

De csönd van, csönd, akkora, mint magam. Benne a telem, benne a nyaram.

Ami te voltál, másnak is fáj már. Több, kevesebb vagyok a világnál.

A közeledő alkonyat szürke pókhálói mind jobban belepték a hamuszínű falakat. Géza a hosszú család ház sarki szobájában feküdt egy széles pamlagon, a kapubejárat mellett. A falon át hallotta, amint időnként nyílt az utcai ajtó, bejött valaki, lassan elhaladt a túloldali téglajárdán, és bekanyarodott a ház elé. Azt is, amint felesége, Módi, szokott lelkenedező köszöntésével fogadta a verandán az érkezettet, és betessékelte.

Úgy látszik, ma este nagy mulatság lesz — gondolta —, s nem pusztá vacsora egy-két meghívott barátó számára. Mert lépteikről ítélve három férfi is jött, s nemcsak nők. Hamarosan meghangosodott tőlük a közbeeső szobán túli három ablakos, tágas ebédlő.

Géza gyógyíthatatlan szív-bajával, úgyszólván mozdulatlanúságra ítélve, már hosszabb ideje feküdt egyedül a sarki szobában. Médi ugyanis, amikor megtudta, hogy nincs segítség, oda telepítette át. Azzal érvelve, hogy ott jobb neki, nem zavarja senki, s látogatóival is nyugodtabban eldiskurálhat. Valójában azért tette, hogy ne legyen útjában, napjait kedve szerint oszthassa be, s akármikor fogadhasson hozzá bekukkantót, tereferére betelepédőt.

Hírekre éhes nőismerősei, ezt tudva, nemegyszer nyitottak rá ajtót, s telepedtek le egy-egy csésze feketekávé mellett magukat kibeszélni.

Médi örült az ily betoppa-nó látogatóknak, mert ki-zökkentették háziasszonyi teendőinek unt, lélekölő, futószalagszerű egyhangúságából. Hogy férjének közben erre vagy arra lehet szüksége, nem csinált magának belőle gondot. Elvégre nem lehet annyira sürgős, hogy ne várhatna addig, míg bemegy majd hozzá.

Ehhez hovatovább annyira hozzászoktatta, hogy Géza-nak már egy szava sem volt, ha megvárakoztatta. Így tör-ténhetett, hogy Médi a reggeli nemegyszer tíz után vitte be, a látogatói miatt összecsapott ebédet pedig többször kettő után. Akkor is egy-két közömbös szóval tet-te le a pamlag melletti asz-talkára, meg sem kérdezve, hogy nincs-e valamire szük-sége. Utána szép, fekete haj-sátoros fejével félg vissza-fordulva, oly tekintettel mér-te végig, mintha azt kérde-zné:

— Ugyan meddig fekszel még így, mikor szabadulok már tőled?

Élő holttest — gondolta ki-menőben. S neki mindennap látnia kell, amint nagy, sú-lyos fejével — ki tudja, med-dig még? — ott fekszik.

Amikor húsz év előtt meg-ismerkedtek, s ura férfias-sága delelőjén őt, az annyi férfi vásárló tekintetét meg-akasztó, szép, bolti pénztá-

ÉJJELI MULATSÁG

rosnót feleségül vette, de-hogy is gondolta, hogy vala-mikor terhére lesz, s alig várja, hogy meghaljon.

Ha megkérdezték volna, hogy mikor is jelentkezett először közömbösséggel kez-dődő elhidegülése, hirtelené-ben nem tudott volna mit vá-laszolni. Mégis mindenképpen néhány évvel ezelőtt, amidőn férje meginduló elhízáásával annyira elnehezedett, hogy magának is teher hűskolosz-zussá vált. Attól fogva egy-re terhesebbé vált közeledé-se, ölelését viszonzatlanul tűrte, legszívesebben ellökte volna magától. Ezért fogad-ta megkönnyebbüléssel sú-lyossá vált megbetegedé-sét. Attól fogva nem kellett hitvesként rendel-kezésére állnia, és miután gyermekük nem volt, ha meg-jött az este, rá-rábízta a náluk meghúzódó öreg taka-rítónőre. Az vitte be össze-csapott vacsoráját, az szolgál-ta ki, tette rendbe fekhelyét és szellőztette ki éjszakára szobáját.

Ő pedig, miután megmo-sakodott, s begyakorlottan ki-kozmetikázta magát, föltette kalapját, s kezében retikül-jével, szép, rugalmas járásá-val elindult valamelyik ba-rátnéjához vagy ismerős ca-ládhöz társaságot csinálni, s az otthoni egyformaságot ki-szellőztetni. A mindig jóked-vű, mosolygó, hangos beszé-dű szépasszonyt mindenütt szívesen fogadták, mert élénk, ötletes természetével mindenkit fölvilványozott, magával ragadott.

Géza ezalatt, leszámítva azt a rövid fél vagy egy órát, melyet valamelyik oda lá-togató barátja társaságában töltött, nem tudott idejével mit kezdeni. Az újságokat napközben végigböngészte, a kölcsönkönyvtár érdemesebb könyveit mind elolvasta, ar-ra, hogy kényszerűségből újra elővegye őket, semmi kedvet sem érzett, szereplőkkel s azzal a korral, melyben fród-tak, túlnyomóan idejüket múltakká váltak a számára, ahogy nem szerette volna még egyszer leélni az életét sem — a rádió viszont több-nyire könnyűzenével vagy nehéz operákkal töltötte ki esti műsorát, amire idegál-lapotában egyre kevésbbé volt hangolva. Akár gyer-mekkorában a mesékre, úgy vágyott negyvenöt éves fej-jel híres írók színdarabjainak közvetítésére, hogy egy időre belefeledkezve, megsza-badjon unt önmagától, ön-emésztő befelé fordulásától.

Mert ha titkolták is előt-te, érezte, hogy nem fog fölgyógyulni, és semmi ér-telme tovább is így élni, be-teggyáéhoz pályavázottan. En-nek s annak tudatában, hogy Médi, a társaságnak és víga-lomnak ez a szerelmese, mily szívesen szabadult vol-na tőle, amit nemegyszer ol-vasott ki tekintetéből, nem kívánt tovább élni, csak nem volt bátorsága, hogy nyomorúságának önkezelével vessen véget. Így hosszabbí-totta meg napról napra léte-zését, már egyáltalában nem vágyván arra, hogy felesége néhány percre megálljon pamlaga mellett, s legalább néhány vigasztaló szót ejt-sen beteggyára. Beletörő-dött abba, hogy máshol vagy odahaza, gatlás nélkül élje a maga szórakozásra vágyó éle-tét. Ilyenkor legalább embe-ri hang, nevetés, kacagás, zongorajáték vagy dalfosz-lány szűrődött át a harma-dik szobából, s nem fullasz-tó, mellére súlyosodó csönd, mint amikor egyedül volt odahaza a kuckójában meg-húzódó öregasszonnyal, s ki-vülről csak ritkán hallatszott be megkésétt járókelők be-szélgetése vagy autók elsu-hanása.

Már túl volt a vacsorán, Médi ugyanis, hogy szaba-duljon a gondjától, még a tá-lalás előtt beküldette azok-ból a fogásokból, melyeket a meghívottak számára készí-tett. De Géza, a rendes étke-zéstől elszokva, alig nyúlt hozzájuk. Az öregasszony majdnem úgy vitte ki, mint-ahogy behoza. Mivel Médi utálkozó természetű volt, biztosra vette, hogy neki ad-ja oda, az meg nem bánja, legalább jóllakhatik egyszer finomabb ételekből.

A rádiót, mivel aznap este ismét nem volt érdemesebb műsor, nem nyitotta ki, ha-nem a harmadik szobából átszüremelő hangokat hallgat-ta. Egy ideig azonban csönd volt, amiből arra következte-tett, hogy valószínűleg va-csoráznak, s a beszélgetés emiatt halkabbra vált.

Talán fél óra telt el így, amikor odaát megzajosodott az ebédlő. Úgy látszik, vé-geztek a vacsorával, mert jö-vés-menés, edénycsörömpö-lés hallatszott. Bizonyára most szedik le a tálakat, tányérokat, poharakat, hogy az öregasszony kivigye őket a konyhába elmosogatni.

A beszélgetés meghangoso-dott, majd áthallatszott, amint elhúzzák az asztalt, odébb rakják a székeket, s helyett csinálnak a tánchoz. Ejha! — gondolta. — Ez sem történt meg eddig betegsége alatt.

A beszélgetés hirtelen is-mét elcsitult, majd fölhang-zott Médi hangos bejelen-tése:

— Eleget teszek a közki-vánságnak!

S áthallatszott, amint pár pillanat múlva, szokása sze-rint férfiasan belevág a bil-lentyűkbe, majd énekszóval kísérve, játszani kezd né-hány divatos slágert, hogy utána fölcattanjon a taps.

— Es most, kérem, meg-kezdődhetik a tánc! — ha-latszott új bejelentése. — Elvira, Cili, Klára, gyertek! — kiáltott oda barátnőinek.

S az elindított és táncra szólító lemezjátszón fölhang-zott a csa-csa-csa, utána a twist, majd a charleston, vé-gül a bossa nova a parkett-hez verődő lábak topogásától kísérve s az utolsó táncból egy hangosabb éneksor:

Miért van ez, mondd, miért?...

És szállt, emelkedett a hangulat, regett a parkett, mintha ő nem is fekiüdnek súlyos beteg a sarki szo-bában, amikor hirtelen kü-lönös ötlete támadt.

Fölkelt a pamlagról, s úgy, ahogy volt, világos, li-la csíkos pizsamájában, csupán barna házicipőjét húzva lábára, elindult az összekötő szoba ajtaja felé. Majd benyitott, a beszürem-lő világításban áthaladt rajta, rátette kezét az ebédlő ki-lincsére, csendesesen lenyomta, és föltartott fejfel belépett a pazarul kivilágított szobába, melynek közepét a táncmu-latságra teljesen szabaddá tették.

Médi, amikor megpillan-totta, magából kikelten kiál-totta fele:

— Géza! Megbolondultál?

Mi jutott eszedbe így bejö-nni? A táncoló párok hirtelen megálltak, és csodálkozva ta-padtak tekintetükkel lila csí-kos pizsamájában ácsorgó testes, vastag lábszárú alak-jára.

Ő azonban nem zavartat-

ta magát, hanem nagy, zacs-kós arcú fejével feléjük for-dult és udvariasan megso-lalt:

— Köszöntöm önöket! El-nézésüket kérem, hogy házi-gazda létemre csak így és most jelentkezhetem, de sa-jnos nem tudtam, hogy ná-lunk ma este házi mulatság lesz.

Médi szégyenében ajkát harapdálta, majd gyilkoló te-kintettel kiáltott oda:

— Géza!

Többet nem tudott mon-dani, mert attól tartott, hogy kitör, s az oly szépen in-duló estét botrányba fullaszt-ja.

De Géza eleresztette füle mellett fölhördülését, és mo-solyogva újra a hallgatagon álló vendégek felé fordult:

— Ne zavartassák magu-kat, kérem, folytassák...

Utána odalépett egy köze-lében álldogáló, még mindig szemre való, de már herva-dás-pörkölte, bágyadt szöke leányhoz, és csöppet megha-jolva, megszólalt:

— Szabad volna egy tánc-ra kérem, Cilike?

Az, különös helyzetbe ke-rült kényszeredtségében, anélkül, hogy válaszolt vol-na, zavartan lesütötte a sze-mét.

— Nos, Cilike? — kérdezte Géza.

Di mielőtt az válaszolha-tott volna, Médi éles hangja parancsolóan közbesúvított:

— Géza! Azonnal hagy-d abba, ne zaklad a vendége-met!

— En zaklatom? Eszem ágában sincs! Nem igaz, Ci-like? — kérdezte Géza a csodálkozott adva.

De Médi megelőzően újra közbevágtott:

— Nem hallottad? Kíméld meg vendégeimet a bolondé-riádtól! Elég volt!

— Nekem is! — fordult ve-le szembe Géza. — Minden-ből! Egész viselkedésedből! Házon kívüli és belüli szó-rakozásaidból!

— Nekem meg belőled! — vágta vissza Médi.

— Rég tudom. Tekinteted nemegyszer árulta el.

— Ilyet! Hogy nem szé-gyeillsz ilyesmit mondani a vendégeim előtt!

— Mintha azok nem tud-nák, ki vagy. Mert ha ren-des feleség volna, nem jöt-tek volna ide.

Ez mindent betetőzött.

— Te aljas, te piszok, te nyomorult! — rikácsolta Mé-di. S nem törődve többé, hogy némán álldogáló vendé-gei mit gondolnak, férjének rontott. Majd megragadta a vállánál és

— Kifelé innen! — kiáltás-sal, teljes erejéből a nyitva álló ajtó felé lödítötte.

A gyors jelenet néma szemlélői csak azt látták, hogy Géza, egyensúlyát veszítve, megtántorodik, sú-lyos testével bezuhan a par-ketre, és többé nem mozdul.

ságától, és annyi szabadságuk sincs, hogy koménymaglevest egyenek, ha arra éhez-nek. Tudja, miért fizet a bal hárm-as vendég egy tízest minden alkalommal azért a céduláért? Olvastam valahol, hogy az őseber a barlang falára rajzolta a bölényt, ha vadászatra indult. Lerajzolta és azt hitte, hogy most már legyőzte. Ön is olvasott ilyesmit uram?

— Valóban olvastam. De mi köze az ősebernek a maga vendégéhez?

— A fiam kitette azt a cédulát. Bizto-san tréfának szánta. Hisz, ha eltakarnak bennünket a fák, olyan mintha nem is léteznénk. Seholsincs vendéglő. De a bal hárm-as vendég azt szeretné, ha tényleg seholsé lennénk. Csak ő tudna rólunk. És egy kicsit úgy csinált, mint az őseber. Kiírjuk, hogy seholsincs vendéglő, és már nem is vagyunk sehols. Erti ezt uram?

— Őszintén szólva féligmeddig. De ha engem is a kíváncsiak közé sorol, inkább nem is szölok többet.

— En nem ismerem önt, nem tudom mit akar tőlük. A kérdéseire szívesen fe-lelek a magam módján. De neveket hiába kérdez tőlem, én azt se tudom, ki hon-nan érkezett. A bal hárm-as vendég szereti azt a hölgyet. Összeházasodhatnak. De még egymás kedvéért se mondanak le a függetlenségükről. Így jó nekik, és senki-nek semmi köze hozzá. A városban nem hagyják békén: meddig vártok még az esküvővel? Valami hiba van abban az asszonyban, hogy ennyi idő alatt se tu-dott megfogni magának. Ilyenekkel bosz-szantják. Aztán jár ide egy fiatal pár. Házások, albérletben laknak. Azt mond-

ják, itt inkább otthon érzik magukat, mint az öregasszonnyal. De van egy nyugdíjas nénim is. A benti cukrászdákban nem engedik költögetni. Neki meg éppen az a szenvedélye. Minden szerdán kijön hoz-zánk négy hölgy. Rómiznek. Persze nem pénzben. Aztán van néhány családom, akik nálunk fogyasztják el a vasárnapi ebédet. Hogy vannak-e titkos randevű-zők? Nem az én dolgom ellenőrizni őket. Hetenként megfordul itt egy öregúr, teli aktatáska újsággal. A felesége huszonöt éve nem hagyja újságot olvasni. Mulat-ságosnak találja uram? Pedig sokszor ilyen nevetséges dolgokon múlik, hogy rosszul érezzük magunkat az életben. Van egy mániákusom. Nem közveszélyes. Azért jön ide, mert nem bírja elviselni, hogy az ismerősei belenézzenek a tányérjába. Az egész élete úgy telt el, hogy mindent tud-tak róla. Ahogy mondani szokták, tisztá-lap volt az emberek előtt. Es beledilizett. Mert nálunk az a tisztességes ember, aki még az ürülékét is közszemlére bocsátja. Nézzétek, milyen szabályos, rendes, átlá-gos ürülék.

Elhallgatott és néhány másodpercig se-besen szedte a levegőt.

— Elnézést, nem szoktam így elragad-tatni magamat. Remélem nem sértettem meg.

— Nyugodjon meg kérem. És köszönöm a felvilágosításait. Igazán köszönöm. Ha-nem most én is szabálytalanul jártam el. Tülléptem a félórás ebédidőt. Mit szöl hozzá?

Nevetett.

— Sajnálom. En vettem el az idejét.

— Ellenkezőleg. Remélem besorol a többi szabálytalan vendége közé. Fizettem. Ugyanannyit, mint más III. osztályú éttermekben szoktam. És még tíz forint borraivalót hozzá. Szó nélkül zsebre tette.

Csernák Árpád

HAJNAL

Fehér fejkendőben érkezett

a piros cseréptetők fölé

hamuszínű vadgalambok ülték körül

Ilyenkor úgy tűnik: minden

megtalálta helyét, értelmet nyert

a múlt minden vétke, mert tisztán

és friss illatúan megszületett a béke

Csak szívem szabálytalan lüktetése

szervezetem jelzőrendszere tudatja velem

hogy nem így van, még nem ért véget

a küzdelem, mert még nem ért véget az élet

Egy harang megkondítja a csendet

az egyre fényesebb égboltból izzó Nap

a zizegő hajnalból hangos reggel születik